

sarske službice, postal je laški vohun in izdajalec domovine v vojski med Avstriji in Lahi l. 1866 in kot tak zgrabljen je s svojim zapeljivcem in sokrivnikom vred prejel zaslužen plačilo — smrt s svincem. Njegov oče pa je znorel. — Čudno, a vendar mogoče! Ker je malih dogodkov dovolj v povesti, ker so pogovori živahni in pisava krepka, ker nam kaže povest pekočo rano na telesu slovenstva, zato smemo obetati knjižici uspeha in mnogo čitateljev. Po češkem izvirniku je kaj dobro prirejena za naše razmere. Le slovenski stavek je tu pa tam neokreten.

„Doma in na tujem.“ Povest iz preteklega stoletja. Spisal * * *. V Ljubljani. 1889. Str. 58. Cena 20 kr. — Tudi ta povest je polna dogodkov, tu pa tam se morebiti še prehitro in nepričakovano kaj zgodi, a naposled se vendar vse srečno izide Ivan, sin bogatega Planinška, in Sebenikov Ciril morata konec preteklega stoletja v vojsko na Laško proti zmagovitim Francozom. Zlasti Ivan gre težko, ker pusti doma ljubljeno, a od očeta ne še sprejeto nevesto — Anico. Razne nesreče prebijeta na Laškem in v Švici. A v Švici reši Ivana vrli Gireaud, s katerim se vrneta v domači kraj Ivanov — Kamnik. Ciril je bil pa stopil pri bogatem kupcu v službo, ki je bil z njim zelo zadovoljen. Doma je dobil Ivan nevesto Anico za ženo, Ciril pa na tujem hčer svojega gospodarja in z njo vso njegovo trgovino. — Povest je, kakor sem rekel, z dogodki naltlačena, tu pa tam ni prave motivacije, a podaja dokaj lepih prizorov. Pisana je le za odrasle.

„Kara Petrovič, osvoboditelj Srbije.“ Zgodovinska povest. Iz nemškega preložil Ivan Urbanec †. V Ljubljani. 1889. Str. 68. Cena 20 kr. — Zanimiva zgodovina »Crnega Jurija« je tu v obliki povesti popisana — sicer zanimivo, a vendar dokaj v tujem duhu ali po nenavadnem načinu. Čita se prijetno, tu pa tam je pisava nekoliko trda, govor diši včasih malo po nemščini, slovnica dokaj pravilna, a ne brez izjem. — Ob koncu je kratek obris srbske ustaje in najnovejše srbske zgodovine. Tako more čitatelj primerjati povest z istinitimi dogodjaji.

Koncem petero navedenih malih knjig dostavljam rad, da so v nravnem oziru neizpodtikljive ter so razun »Doma in na tujem« tudi za mlajše čitatelje primerne.

Gospodu založniku, ki za našo književnost res rad kaj stori, priporočamo dobrohotno, naj tako vpliva na svoje pisatelje, da bodo podajali Slovcem ali proizvode, ali pa take prevode, kateri imajo res kaj pomena v slovstvu. Ako smo obsojeni, da imamo malo slovstva, imejmo pa dobro!

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše —è.)

(Dalje.)

Knjige „Matice hrvatske“ za leto 1889.

Znani pripovedovalec Jos. Eug. Tomić je zopet napisal novo pripovedko: „Emin-Agina Ljuba“. (Zab. knjiž. šte. 110—111.) 8°. Str. 196. Cena 50 kr. — Povest je zgodovinska, dejanje se vrši v l. 1716 (po Varadinski bitki) na hrv.

bosenski meji, doli v Slavoniji. Junakinja povesti je Anica, hči vojvode Caldara, zares nenavadno dekletce, katero ima svoje posebnosti. Nekoč se vozi zjutraj po Savi, kjer jo ulovi nekoliko bosenskih hajdukov, hlapcev Emin-age, kapetana vakufskega, kateri jo osvobodi surovih hlapcev in pusti domov. Dekletcu se je pa tedaj mili obraz mladega Turka takó v dušo vtisnil, da ga ni moglo več pozabiti. Zaprošil jo je že Ivo Milijevič, barjaktar, kateri je stanoval pri njenem očetu, svojem kumu, naj mu dá svoje srce in svojo roko. A dala mu je le malo nade. Neki dan udarijo naši v Bosno; Turki jih sicer zapodé nazaj, vendar rani in ujame junaški Ivo Milijevič njih glavnega junaka Emin-ago. Ranjen leži Emin-aga nekoliko časa v hiši Aničinega očeta, ona mu pa streže najskrbnejše, kakor bratu, a pri tem — sevéda — se ljubezen med njima še bolj utrdi. Brat in pa žena Emin-agina prideta čez nekoliko časa po ranjenca, da ga odkupita, vendar Ivo Milijevič jima ga prepusti prostovoljno in brez odkupnine. Ali Anica in pa Emin-aga sta se dogovorila, da se snideta pozneje na drugi strani Save. To tudi storita. Vendar že prvokrat ja zasledi Ivo Milijevič, tedaj že Aničin zaročnik. Anica pobegne od straha in od sramote pred svojim zaročnikom z Emin-ago in postane njegova žena. Toda Emin-aga — Turek — ima že drugo, pravo ženo Fatimo. Tej je pa takó zamrzelo ravnanje njenega toliko ljubljenega moža, da se je ločila od Emin-age, preoblekla se za svojega brata in pozvala Emin-ago na »mejdan junački« (dvboj). Emin-aga zadene v dvoboju svojo bivšo ženo, ker ta iz osvete še kroglje ni dejala v svojo puško, a ko spozna svoje grdo delo, postane zlovoljen, tih in zamrzl tudi na Anico — Ajko —, katera se zaradi tega sama konča v Vrhasu.

Dosti nenavadna povest! Pripovedovanje je jako zanimivo, posebno je pa dobro očrtana Anica in pa borba med dobrim in zlom v njeni duši. Pisana je pa povest največ za bosenske Hrvate mahomedance, da se tudi njim omili hrv. knjiga. Tomić se jim je že poprej prikupil s svojim »Zmajem iz Bosne«, a zdaj jim je pa zopet podal pripovedko iz njihovega življenja.¹⁾

Ksaver Šandor Gjalski je obdaril Hrvate zopet z novo zbirko manjših povestij, katero je krstil z imenom: „Biedne priče.“ (Zab. knjiž. šte. 112—114.) 8°. Str. 143. Cena 75 kr. — Ne bodem govoril o izvenrednem talentu Gjalskega, kateremu se tudi tuji narodi čudijo, le to naj povém, da so te pripovedke zopet nov dokaz njegovega talenta, a odlikujejo se takó sè svojo lepoto, da jih uvrstimo lahko med najboljša njegova dela. Vseh skupaj je sedem, nekatere izmed njih so že tiskane, druge so pa nove. Naslov jim je »Biedne priče«, ker opisujejo ljudi, kateri so, ne po svoji krivnji, skoraj celo svoje

¹⁾ Prav iz tega se umeva in tudi deloma opravičuje, da je gibanje strastij jako živo, za naše čustvo morebiti preveč živo narisano. Za vsa dejanja je en glavni motiv: strast. „Strast je strast. I najjači i najhladniji nije, kadar da joj odoli, kad bi trebalo.“ (Str. 151.) Vemo, da je to le v nekem zmislu res. Sploh se pa vidi v celi povesti tudi nravni moment in namen, namreč, da bi se jasno videle grozne posledice strastij. Kdor se njim prepušča, tega gotovo pogube in še druge ž njim. Uredn.